

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ ТАРИХИ ВА МАДАНИЯТИ ДАВЛАТ МУЗЕЙИ

илмий ходими Юлдашева Дилфуза

Ижодга бағишланган умр- Асқарали Акбаров

Ўзбекистоннинг мустақилликка эришиши иқтисодий ва сиёсий ҳаётнинг барча жабхаларида бўлганидек маданият соҳасида, шу жумладан бой ўтмиш меросимизни ўрганиш, сақлаш ва уни кенг ҳалқ оммасига тарғиб этиш борасида ҳам туб бурулиш ясади.

Наманган замини ҳам кўплаб истеъдодли санъаткорларни етиштирган. Шулардан бири- рассом Асқарали Акбаров Адамшаевич бўлиб, у ўз ижоди орқали миллий рух, табиат гўзаллиги ва инсон ҳис-туйғуларини чуқур ифода этган. Унинг асарлари нафақат Наманганда, балки бутун Ўзбекистонда тасвирий санъат ривожига муносиб ҳисса бўлиб қўшилган. Асқарали Акбаров таниқли ўзбек рассоми, Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, ранг тасвир устаси 1951 йил 2 октябрь Ўш вилояти Янги йўл тумани Караван қишлоғида таваллуд топган. 2022 йил 12 февраль 71 ёшида Наманган шаҳрида вафот этган.

Асқарали Акбаров М. Уйғур номидаги Республика рассомлик билим юрти(ҳозирги Республика иқтисослаштирилган рассомлик мактаби) да таҳсил олган. Т. Тохтахўжаевнинг шогирти. Р. Ёкубов. Ж. Хакимов. М. Усмановлар билан бирга ишлаб ҳунар ўрганган. 1975 -йилдан Қўқон бадий ишлаб чиқариш устахонасида наққошлик бригадаси бошлиғи, 1982-йилдан Наманган бадий устахонаси амалий санъат бригадаси бошлиғи, 1989-йилдан Наманган вилоят ўлкашунослик музейида санъат бўлими бошлиғи, 1998-йилдан Ўзбекистон Бадий академияси Наманган вилояти Бадий ижодкорлар уюшмаси раҳбари бўлиб ишлаган. Асқарали Акбаров Наманган шаҳри билан боғланган. У нафақат рассом балки ёш ижодкорларга сабоқ берган педагог

сифатида ҳам танилган. Ўзбекистон ва хорижда ўтказилган кўплаб бадий кўргазмаларда иштирок этган. Ўзбекистон Бадий Академияси аъзоси, ижодкор сифатида жамоатчилик орасида ҳурмат қозонган. Асқарали Акбаров Ўзбекистон тасвирий санъатини ривожлантиришга, айниқса Наманган вилоятида бадий мактабни шакллантиришга катта ҳисса қўшган ижодкорлардан ҳисобланади. Асқарали Акбаров рангтасвир санъатида ўзига ҳос услубга эга бўлиб, манзар.пейзаж, портрет ва натрморт жанрларида кўплаб асарлар яратган.

Портретлар; Рассом инсон руҳиятини очиб беришга интилан. Унинг асарларида кўпинча аёллар сиймоси ва тарихий шахслар талқинини кўриш мумкин.

Фалсафий-рамзий композициялар; Масалан, унинг „Учлик“ (триптих) услубидаги ишлари машҳур бўлиб, уларда ҳаёт, вақт ва инсон тақдири ҳақидаги мушоҳадалар акс этган.

Графика; Қора ва оқ ранглар уйғунлигида яратилган чизғиларида Шарқона миниатюра ва замонавий модерн услублари қоришиб кетган.

Наманган манзаралари; Ўз она юртининг табиати ва эски шаҳар кўринишларини ўзига ҳос услубда тасвирланган.

Рассомнинг кўплаб ишлари Наманган вилояти тарихи ва давлат музейида ва шахсий коллекцияларда сақланади.

Унинг ижодида Наманган табиати, Фарғона водийси манзаралари ва миллий рух устиворлик қилади. Асқарали Акбаров ижодида фақатгина рассомлик билан чекланиб қолмай, анъанавий наққошлик, каллиграфия ва ганч ўймакорлигини ҳам қамраб олган. Бинолар безагида наққошлик билан ганч ва ёғоч ўймакорлигини уйғун ҳолда қўллади, унутилиб кетган кундал услубини тиклади. Курси, хонтахта, гулдон, лаган каби буюмларни нафис безакларда безайди. Асқарали Акбаров Ўзбекистон ва хориждаги Германия, Македония, Арманистон, Кипр, Монголия, Ҳиндистон ва Швейцария каби 80 дан ортиқ биноларни анъанавий наққошлик ва ганч ўймакорлиги услубида

безаган. Унинг шахсий кўргазмалари Санг-Петербург (Этнография) ва Киров шаҳарларида ташкил этилган. Хаттотлик санъатидаги маҳорати учун ҳалқ орасида „Заррин қалам“ (Олтин қалам), „Гавҳар қалам“ ва „Парвин қалам“ каби номлар билан улуғланган. Улар орасида Наманган Пахталикўл санаторияси ва вилоят тарих ва давлат музейи биносини киравериш фаясини 1991 йил нақшинкор кундал услубида безаган.

Тошкент шаҳрида „Ҳалқлар дўстлиги“ саройи-бинонинг ички бадий безаклари.

„Мовий гумбазлар“ чойхонаси-анъанавий наққошлик намуналари.

Хориждаги ишлари Уста Россия ва бошқа МДХ давлатларидаги мусулмон маданияти марказларини безашда фаол қатнашган.

Москвада Россия мусулмонлари марказий диний бошқармаси бинолари ва МДУ қошидаги „Классик пансион“ безаклари.

Қозонда; Қозон жоме масжидининг нақшинкор безаклари.

Уфада; „Булгар“ савдо маркази ва диний бошқарма бинолари.

Татаристонда; Нижнекамск шаҳридаги „Маданият маркази“ ва Мамадишдаги „Миллий анъаналар уйи“.

Амалий санъат намуналари; Бинолардан ташқари, у кундалик ҳаётда ишлатиладигон буюмларни ҳам юксак санъат даражасида безаган.

Кундал усули; Унутилиб кетган „кунда“ (буртма нақш) услубини қайта тиклаган.

Рўзгор буюмлари; Нафис нақшлар билан безатилган курсилар, хонтахталар, гулдон ва лаганлар.

Унинг ишлари ҳозирда Ўзбекистон тарихи давлат музейи ва Ҳалқ амалий санъати музейи каби йирик коллекцияларда сақланмоқда.

Унинг қўли билан чизилган лаганлар ва хонтахталар шунчаки рўзгор буюми эмас, балки катта бадий қийматга эга асарлардир. Улардаги нақшларнинг симетрияси шу қадар аниқки, хатто кампютер графикаси пайдо бўлишидан олдин ҳам у „микроскоп“ аниқликда ижод қилган.

Асқарали Акбаров кули гул ҳунарманд rassom бўлган. У ҳаёти давомида ўз номи билан танилиб ҳозирги кунда ёшларимиз қалбидан чуқур жой олган.

Фойдаланган адабиётлар:

1. Ёўлкўрсатгич. 2021 йил .И.Каримов.
2. Интернет материаллари.